

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 220.004 van 27 juni 2012
in de zaken A. 98.746/X-9967 (I)
A. 197.679/X-14.613 (II)**

In zake : I. + II.
1. Marina APERS
2. Paul ONGHENA
beiden bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Matthias Storme
kantoor houdend te 1000 BRUSSEL
Verenigingstraat 28
bij wie woonplaats wordt gekozen
en
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Igor Rogiers
kantoor houdend te 9270 KALKEN
Kalkendorp 17A
3. Paul VAN BROECK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Igor Rogiers
kantoor houdend te 9270 KALKEN
Kalkendorp 17A
bij wie woonplaats wordt gekozen
en
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Matthias Storme
kantoor houdend te 1000 BRUSSEL
Verenigingstraat 28

tegen :

I.
het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Hugo Sebreghs
kantoor houdend te 2018 ANTWERPEN
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

II.
het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Hugo Sebreghs en Sven Vernaillen
kantoor houdend te 2018 ANTWERPEN
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij :

I.
het GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten David D'Hooghe en Jan Bouckaert
kantoor houdend te 1000 BRUSSEL
Loksumstraat 25
bij wie woonplaats wordt gekozen

II.
het GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jan Bouckaert
kantoor houdend te 1000 BRUSSEL
Loksumstraat 25
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de beroepen

1.1. Het beroep in de zaak sub I, ingesteld op 26 december 2000, strekt tot de nietigverklaring van “(h)et besluit van de Vlaamse regering d.d. 8 september 2000 houdende definitieve vaststelling van het plan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene (in zoverre dit het grondgebied van de gemeente Beveren betreft)”.

1.2. Het beroep in de zaak sub II, ingesteld op 13 september 2010, strekt tot de herziening van het tussenarrest nr. 191.264 van 11 maart 2009 in de zaak sub I.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 109.563 van 30 juli 2002 is in de zaak sub I de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit ingewilligd, in zoverre dit het grondgebied van de gemeente Beveren betreft.

Bij arrest nr. 166.652 van 12 januari 2007 worden de debatten heropend in de zaak sub I.

Bij arrest nr. 191.264 van 11 maart 2009 worden de debatten heropend en wordt het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat gelast met het aanvullend onderzoek in de zaak sub I.

Bij arrest nr. 205.557 van 21 juni 2010 worden de debatten heropend in de zaak sub I.

Bij arrest nr. 207.834 van 1 oktober 2010 wordt de vordering tot wraking afgewezen in de zaak sub I.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend in de zaak sub II.

De tussenkomende partij in de zaak sub II heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 27 oktober 2010. De tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Eerste auditeur Ann Eylenbosch heeft een aanvullend verslag opgesteld in de zaak sub I.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend in de zaak sub I. De verwerende

partij en de tussenkomende partij hebben een laatste memorie ingediend in de zaak sub I.

Eerste auditeur Ann Eylenbosch heeft een verslag opgesteld in de zaak sub II.

De verzoekende partijen hebben een laatste memorie ingediend in de zaak sub II. De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend in de zaak sub II.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2012.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht in beide zaken.

Advocaat Matthias Storme, die verschijnt voor de verzoekende partijen, advocaat Sven Vernailen, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Jan Bouckaert, die verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Ann Eylenbosch heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven in beide zaken.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Voeging

3. De beroepen zijn dermate verknocht dat het in het raam van een goede rechtsbedeling past de zaken samen te voegen.

IV. Feiten

4.1. Bij koninklijk besluit van 7 november 1978 wordt het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren definitief vastgesteld. Het dorp Doel wordt ingekleurd als woongebied, waarvan het centrum is aangeduid als woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde. Ten zuiden van het dorp is een beperkte strook voorzien als woonuitbreidingsgebied. Iets verder ten noorden is tevens een beperkte strook voorzien als woongebied met landelijk karakter. Het voornoemde woongebied wordt omringd door agrarisch gebied, met daarachter een agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied. Voor dit laatste gebied geldt volgend aanvullend voorschrift:

“Het gebied dat als ‘Havenuitbreidingsgebied’ is aangeduid kan op initiatief van de Staat, de Provincie, de gemeente of de vereniging van gemeenten en met instemming van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden bestemd worden voor de vestiging van industriële bedrijven en voor de aanleg van portuaire installaties.

De bestemming kan slechts worden verwezenlijkt nadat zij door ons is vastgesteld ofwel bij toepassing van de wetgeving betreffende de economische expansie ofwel in een door ons goedgekeurd bijzonder plan van aanleg.

Zolang de verwezenlijking van die bestemming niet is beslist zoals in het tweede lid is gesteld, mogen in het betrokken gebied slechts werken en handelingen worden uitgevoerd die overeenstemmen met de door de grondkleur in het gewestplan aangegeven bestemming en die betrekking hebben op de exploitatie van bestaande landbouwbedrijven”.

Ten zuiden van de woonkern van Doel vormt de zogenaamde “lijn De Bondt” de grens tussen, enerzijds, het voornoemde agrarische gebied en het voornoemde agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied en, anderzijds, het aan die gebieden ten zuiden palende industriegebied.

De eerste verzoekster woont in Doel in een in het woongebied gelegen pand dat haar eigendom is. De tweede verzoeker is eigenaar en pachter van te Doel gelegen gronden die gelegen zijn in agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied. De derde verzoeker is eigenaar van een landbouwbedrijf en omliggende gronden gelegen te Doel in agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied.

4.2. Het grootste deel van het voornoemde agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied en het voornoemde industriegebied zijn gelegen binnen de grenzen van de speciale beschermingszone “Schorren en polders van de Beneden-Schelde” die werd aangewezen bij het besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (Belgisch Staatsblad, 29 oktober 1988), gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse regering van 20 september 1996 (Belgisch Staatsblad, 12 oktober 1996), bij het besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 (Belgisch Staatsblad, 25 juli 1998) en bij het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2000 (Belgisch Staatsblad, 31 augustus 2000).

Bij arrest nr. 166.650 van 12 januari 2007 verwerpt de Raad van State het tegen het voornoemde besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 door onder meer de eerste verzoekster ingestelde annulatieberoep. Bij arrest nr. 191.265 van 11 maart 2009 verwerpt de Raad van State het tegen hetzelfde besluit door de v.z.w. WERKGROEP NATUURRESERVATEN LINKEROEVER-WAASLAND en de v.z.w. BOND BETER LEEFMILIEU VLAANDEREN ingestelde annulatieberoep.

4.3. In november 1996 wordt een milieueffectenrapport (hierna: MER) opgemaakt voor het project “Containerdok West” (hierna: het MER Containerdok West). Aan het voornoemde dok wordt later de naam Deurganckdok gegeven. In het MER Containerdok West wordt onder meer het volgende overwogen:

“Inleiding

Beknopte beschrijving van het project

Het MER-plichtige project ‘Containerdok West’ bestaat uit de bouw van een nieuw containerdok langs de Schelde dat afgestemd is op de toekomstige vijfde generatie schepen en hoger.

In een voorafgaande studie, opgemaakt door de Afdeling Zeeschelde en de Stad Antwerpen, werden verschillende varianten vanuit meerdere invalshoeken bestudeerd.

Op basis van deze studie werd de variant A7, om meerdere redenen, als de meest voor de hand liggende oplossing onderkend. Het is deze variant die in het MER als het project aanzien wordt en die in extenso zal bestudeerd worden.

Het project is weergegeven op figuur inl.1.

Het getijdendok heeft een voorziene lengte van ca. 2.950 m, een breedte aan de mond van ca. 450 m en een breedte van 400 m aan het opwaartse uiteinde. De mogelijkheid bestaat dat aan dit opwaartse uiteinde naderhand een tweede toegangssluis tot de Waaslandhaven wordt gerealiseerd. Dit behoort echter niet tot voorliggend project. (...) Rondom dit dok worden haventerreinen ingericht. Bedoeling is containers te behandelen langsheen het dok.

(...)

De bouw van het dok zal in drie fasen geschieden:

1. fase I: de uitvoering aan de noordzijde van 300 m kaaimuur voor binnenschepen en 1 100 m kaaimuur voor containerschepen en de ophoging van zone A (1997-2000);

2. fase II : de verlenging van deze 1100 m met 400 m en de aanleg van 1000 m kaai aan de zuidzijde van het dok en de ophoging van zone A en B (2000-2005);

3. fase III : de resterende lengte kaaimuur en de ophoging van zone C (2005-2010).

(...)

Toetsing aan de MER-plicht

Het is de bedoeling van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap-Departement Leefmilieu en Infrastructuur, Administratie Waterwegen en Zeewezen – Afdeling Zeeschelde voor dit project een MER te laten opstellen conform het besluit van de Vlaamse regering van 23 maart 1989. In het kader van voorliggend project is binnen deze regelgeving volgend artikel relevant:

* Het project is MER-plichtig volgens artikel 2, 5°: ‘aanleg en/of ingrijpende wijziging van zeehandelhavens alsmede waterwegen en havens voor de binnenvaart, bevaarbaar voor schepen van meer dan 1350 ton’.

Door de ophoging van de terreinen ten noorden van het Doeldok wordt een nieuw industrieterrein ruimtelijk vastgelegd doch niet ingevuld.

Een effectenstudie voor de uitrustingswerken en exploitatie van deze terreinen behoort niet tot onderhavig rapport en zal in voorkomend geval het voorwerp dienen uit te maken van een afzonderlijk MER.

(...)

Deel 1 Situering van het project

(...)

1.2. Juridische randvoorwaarden

1.2.1. Ruimtelijk ordeningsrecht

(...)

1.2.1.2. Gewestplanswijziging

Voor de realisatie van het dok en aanhorigheden is een beperkte gewestplanswijziging nodig voor omzetting van een beperkte oppervlakte landbouwgebied in industriegebied en bufferzone, zoals blijkt uit figuur 1.2.

(...)

Deze gewestplanswijziging is momenteel in voorbereiding. Tegelijk wordt in deze wijziging de voor opspuiting benodigde oppervlakte binnen het havenuitbreidingsgebied omgezet in industriegebied.

(...)

1.2.1.4. Bouwvergunning

(...)

Een bouwvergunning is (...) nodig voor volgende deelaspecten van het MER-plichtige project:

- aanleg dok, inrichting haventerreinen;
- reliëfwijziging (ophoging van de zones B en C);
- wegeaanleg (wegen zijn vaste inrichtingen).

(...)

Deel 2 Het project

(...)

2.2. Beschrijving van het project

(...)

Groene buffer

Tussen het projectgebied en het landbouwgebied in de Doelpolder wordt een groene bufferstraat voorzien zoals betekend in figuur 2.1 en op het plan in bijlage. Deze wordt best aangeplant met snelgroeiende en inheemse soorten. Daartoe is bijvoorbeeld een aanplanting van snelgroeiende populieren in wijd plantverband met een onderbeplanting van elks (sic), haag-beuk, ... bijzonder geschikt.

Over het gedeelte tussen de dorpskern van Doel en het dok is deze groene buffer opgevat als landschapshoevel omwille van de akoestische buffering ten opzichte van de woonkern.

(...)"

Uit de in het MER Containerdok West opgenomen "figuur inl.1" en "figuur 2.1" blijkt dat, op een strook ten noorden van het Doeldok na, het project volledig gesitueerd wordt ten zuiden van de "lijn De Bondt".

4.4. Op 23 juni 1998 neemt de Vlaamse regering het besluit tot voorlopige vaststelling van het ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Kruibeke en Lokeren. In dat besluit wordt de aanleg van het Deurganckdok mogelijk gemaakt en wordt het landbouwgebied rond Doel, het woongebied en het woonuitbreidingsgebied van Doel gewijzigd in industriegebied.

Een vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van dit besluit op verzoek van onder meer de eerste verzoekster wordt bij arrest nr. 87.878 van 7 juni 2000 wegens niet-ontvankelijkheid verworpen. Het beroep tot nietigverklaring wordt verworpen bij arrest nr. 166.650 van 12 januari 2007 omdat het beroep tegen dat besluit zonder voorwerp was geworden.

4.5. Bij besluit van 1 juni 1999 van de Vlaamse regering wordt het ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Kruibeke en Lokeren definitief vastgesteld. Het legt de wijzigingen die overeenkomstig de voormelde beslissing van 23 juni 1998 van de Vlaamse regering worden aangebracht aan het gewestplan definitief vast.

4.6. Bij besluit van 1 juni 1999 van de Vlaamse regering wordt het ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene voorlopig vastgesteld.

4.7. Bij arrest nr. 87.739 van 31 mei 2000 wordt de schorsing van de tenuitvoerlegging, op verzoek van onder meer de eerste verzoekster, bevolen voor wat betreft het besluit van 1 juni 1999 van de Vlaamse regering houdende definitieve vaststelling van het ontwerpplan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Kruibeke en Lokeren, in zoverre het het grondgebied van de gemeente Beveren betreft. Het geschorste besluit wordt vernietigd bij arrest nr. 120.810 van 24 juni 2003. Het beroep tot nietigverklaring wordt voor het overige verworpen.

4.8. Bij besluit van 8 september 2000 van de Vlaamse regering wordt het plan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene definitief vastgesteld. Dit is het bestreden besluit.

Ten opzichte van het gewestplan wordt het woongebied en het woonuitbreidingsgebied van Doel en het agrarisch gebied rond Doel gewijzigd in “zeehavengebied type 3”. Het achtergelegen agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied wordt gewijzigd in “zeehavengebied met tijdelijke agrarische bestemming”, op een strook langs de “lijn De Bondt” na die de bestemming “zeehavengebied type 2” krijgt. Het industriegebied ten zuiden van de “lijn De Bondt” wordt gewijzigd in “zeehavengebied type 2”.

Aldus komt het woonperceel van de eerste verzoekster te liggen in “zeehavengebied type 3”, de percelen van de tweede verzoeker in “zeehavengebied type 2” en “zeehavengebied met tijdelijk agrarisch karakter” en de percelen van de derde verzoeker in “zeehavengebied met tijdelijk agrarisch karakter”.

Het aanvullend stedenbouwkundig voorschrift voor “zeehavengebied type 2” luidt als volgt :

“Dit gebied is bestemd om te functioneren als Vlaams havengebied als onderdeel van de haven op de linker- en rechter Scheldeoever ter hoogte van Antwerpen. Het behoort tot het havengebied, bedoeld in artikel 3, § 1 van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens. In dit gebied zijn werken, handelingen en wijzigingen toegelaten die de realisatie van de bestemming op het oog hebben of die noodzakelijk zijn voor het functioneren van dit zeehavengebied. Ook de lagunering van baggerspecie is er toegelaten”.

Het aanvullend stedenbouwkundig voorschrift voor “zeehavengebied type 3” luidt als volgt:

“Dit gebied wordt gereserveerd als zeehavengebied type 2. Het behoort tot het havengebied, bedoeld in artikel 3, § 1 van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van zeehavens.

Tot op de datum waarop een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor een tweede getijdendok kunnen werken, handelingen en wijzigingen worden toegestaan die de leefbaarheid van het gebied garanderen. Dit betekent dat renovatiewerken aan private eigendommen en aan het openbaar en privaat domein kunnen worden toegelaten, alsook functiewijzigingen die gericht zijn op het functioneren van de woonkern. Tot renovatiewerken behoren beperkte verbouwingen en uitbreidingen van woningen en andere gebouwen. Nieuwbouw en het herbouwen van een gebouw kunnen echter niet worden toegestaan”.

Het aanvullend stedenbouwkundig voorschrift voor “zeehaven-gebied met tijdelijke agrarische bestemming” luidt als volgt:

“Dit gebied wordt gereserveerd als zeehavengebied type 2.

Met uitzondering van de aanleg van het buitenste deel van de buffer en de aanwending van de daarbij vrijgekomen specie, zoals bepaald in artikel 13, kan de bestemming slechts gerealiseerd worden voor het geheel of een gedeelte van het gebied na vaststelling van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Dit ruimtelijk uitvoeringsplan kan slechts ten vroegste worden vastgesteld in het jaar 2007.

In afwachting heeft het gebied een agrarische bestemming en zijn alle verbouwings- en uitbreidingswerken aan bestaande landbouwbedrijven, inclusief bedrijfswoningen, en aan bestaande woningen mogelijk volgens de normale stedenbouwkundige en andere regels die betrekking hebben op agrarisch gebied. Evenwel zijn nieuwbouw en het herbouwen van gebouwen niet toegestaan. De inplanting van nieuwe landbouwbedrijven, al dan niet met bijbehorende bedrijfswoningen, is niet toegelaten”.

V. Ontvankelijkheid – Omvang van het beroep in de zaak sub I

5.1. Op het grondgebied van de gemeente Beveren is ten zuiden van Doel (nagenoeg volledig ten zuiden van de “lijn De Bondt”) het bestreden uitvoeringsplan vervangen door het bij het besluit van de Vlaamse regering van 16 december 2005 vastgestelde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Waaslandhaven fase 1 en omgeving” (hierna: RUP Waaslandhaven). Het onder meer door de eerste verzoekster tegen het RUP Waaslandhaven ingestelde beroep is door de Raad van State verworpen bij arrest nr. 191.266 van 11 maart 2009 (zaak A. 170.767/X-12.722). Het voormeld gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is derhalve definitief geworden. De verzoekende partijen hebben geen actueel belang meer bij een vernietiging van het deel van het bestreden gewestplan dat vervangen is door het RUP Waaslandhaven. De verzoekende partijen hebben met andere woorden enkel nog belang bij de vernietiging van het bestreden gewestplan in zoverre het, in de gemeente Beveren, betrekking heeft op het buiten het beheersingsgebied van het RUP Waaslandhaven gelegen gebied, dit is in wezen het dorp Doel en de terreinen ten noorden en ten westen daarvan (hierna: het gebied waarvoor de verzoekende partijen nog belang hebben).

5.2. De eigendommen van de verzoekende partijen zijn gelegen in de bestemmingsgebieden “zeehavengebied type 2”, “zeehavengebied type 3” en “zeehavengebied met tijdelijke agrarische bestemming” die door het bestreden gewestplan voorzien zijn voor het dorp Doel en de terreinen ten noorden en ten westen ervan. De drie voornoemde zones vormen samen het overgrote deel van het gebied waarvoor de verzoekende partijen nog belang hebben. Zoals blijkt uit de vastgestelde voorschriften zijn de bestemmingszones binnen het laatstgenoemde gebied alle afgestemd op de havenontwikkeling. Gelet op de

ruimtelijke beperktheid van het meergenoemde gebied en op de inhoudelijke samenhang van alle daarbinnen gelegen zones moet worden aangenomen dat het gewestplan in dit gebied in beginsel één en ondeelbaar is. Een gedeeltelijke vernietiging zou enkel mogelijk zijn indien vaststaat dat het betreffende gebiedsdeel kan worden afgesplitst van de rest van het plan en dat de overheid ook afgezien van het afgesplitste gedeelte voor het overige dezelfde beslissing zou hebben genomen. Er anders over oordelen zou tot gevolg hebben dat de Raad van State zich op het domein van de beleidsuitoefening van de betrokken overheid zou begeven en zou overgaan tot hervorming, en niet vernietiging, van de beslissing waarvan het betreffende gebiedsdeel een onlosmakelijk onderdeel is, vermits het plan voor het overige hoe dan ook zou blijven bestaan.

In onderhavige zaak blijkt bijgevolg niet dat, binnen het gebied waarvoor de verzoekende partijen nog belang hebben, een gedeeltelijke vernietiging van het gewestplan mogelijk zou zijn.

VI. Onderzoek van het derde onderdeel van het zevende middel in de zaak sub I

A. Standpunt van de partijen

6.1. In het derde onderdeel van het zevende middel voeren de verzoekende partijen onder meer de schending aan van artikel 6, derde lid van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde fauna en flora (hierna: de habitatrichtlijn) omdat aan het bestreden plan geen passende beoordeling met betrekking tot de speciale beschermingszones is voorafgegaan.

De verzoekende partijen benadrukken dat, zoals bevestigd wordt in de rechtspraak van het Hof van Justitie, artikel 6, derde lid van de habitatrichtlijn rechtstreekse werking heeft ten aanzien van de overheden van de lidstaten, zodat het primeert op nationale en gewestelijke rechtsregels.

Voor de verzoekende partijen is het evident dat het bestreden gewestplan een plan is in de zin van artikel 6, derde lid van de habitatrichtlijn. Het plan tast de natuurlijke kenmerken van het gebied aan. Er is géén passende beoordeling aan het plan voorafgegaan, dit is een beoordeling van de gevolgen

van het bestreden plan, niet enkel op zichzelf, maar ook in combinatie met ander plannen en projecten. Volgens het Hof van Justitie moet onder passende beoordeling een milieueffectenrapport (hierna: MER) begrepen worden.

De verzoekende partijen erkennen dat in 1996 (afgeleverd begin 1997) het MER Containerdok West is opgesteld. Dit MER is echter onvolledig. Zo werden de effecten die zullen voortvloeien uit de invulling en exploitatie van de industrieterreinen niet onderzocht, zoals uitdrukkelijk wordt bevestigd in de inleiding van het MER Containerdok West (randnr. 4.3).

Zelfs indien toch zou worden verwezen naar het MER Containerdok West, dan kan dit volgens de verzoekende partijen niet voldoende zijn doordat de bestemmingen en voorschriften opgelegd door het bestreden gewestplan in belangrijke mate verschillen van het project zoals dit het voorwerp was van het MER Containerdok West. Zo zijn er gans andere en ruimere gewestplanbestemmingen dan deze die voor de geest stonden van de MER-auteurs. Die auteurs stelden uitdrukkelijk dat er voor de realisatie van het project slechts een beperkte gewestplanwijziging nodig was. Het bestreden gewestplan behelst de omzetting van een veel grotere oppervlakte landbouwgebied, natuurgebied, en dergelijke in diverse bestemmingen.

6.2.1. In haar memorie van antwoord werpt de verwerende partij een eerste exceptie op, die inhoudt dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij het middel omdat uit de uiteenzetting ervan blijkt dat zij opkomen voor de bescherming van de natuur, veeleer dan voor de bescherming van hun eigen belang en dat zij een “actio popularis” instellen.

De verwerende partij wijst erop dat de verzoekende partijen niet wonen in een gebied dat bij het besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 als speciale beschermingszone werd aangeduid in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand (hierna : de vogelrichtlijn), noch in een gebied dat bij het besluit van de Vlaamse regering van 14 februari 1996 werd aangeduid als habitatrichtlijngebied in het kader van de habitatrichtlijn.

De verwerende partij meent dat de verzoekende partijen enkel een persoonlijk rechtstreeks en actueel belang kunnen laten gelden bij de

vernietiging van het bestreden plan, dat een ruimtelijk zeer uitgestrekt gewestplan is, voor wat betreft “de ruimte waarover zij privaat beschikken”. Alle argumentatie die de persoonlijke -dit is inhoudelijke-, rechtstreekse -dit is ruimtelijke- en actuele -dit is tijdsgebonden- grenzen overschrijdt, kan niet worden aangenomen aangezien deze duidelijk een verdoken “actio popularis” inhoudt. De verwerende partij meent principieel dat een verzoeker geen vernietiging kan bekomen van delen van een gewestplan indien diens belang er “volledig los en onafhankelijk van staat”.

Volgens de verwerende partij kunnen de verzoekende partijen zich om hun belang aan te tonen niet beroepen op de bescherming tegen een aantasting van het woonklimaat, leefmilieu, gezondheid en veiligheid, aangezien die doelstellingen gemeengoed zijn waarvoor de overheid steeds moet instaan, en een optreden daarvoor gelijkstaat met een “actio popularis”. De verwerende partij voegt eraan toe dat de bedreiging van de leefbaarheid van Doel alleszins niet geldt voor de tweede verzoeker, die woonachtig is in Kieldrecht, en dat, wat de eerste verzoekster en de derde verzoeker betreft, uit de leefbaarheidsstudie blijkt dat noch op milieutechnisch vlak, noch op socio-economisch vlak de leefbaarheid van Doel in het gedrang zal komen.

De verwerende partij zet nog uiteen dat er voor de aanleg van het havendok steeds in milderende maatregelen wordt voorzien zodat de bouwvergunning voor die aanleg geen problemen kan opleveren voor de gezondheid.

De verwerende partij stelt dat de verzoekende partijen geen belang hebben omdat het nadeel niet voortvloeit uit de door het bestreden besluit gedane inkleuringen als “zeehavengebied type 3” of als “zeehavengebied met tijdelijke agrarische bestemming”, maar wel, zoals blijkt uit de vastgestelde voorschriften (randnr. 4.8), uit twee toekomstige gebeurtenissen, namelijk de verlening van een stedenbouwkundige vergunning voor een tweede getijdendok en het vaststellen van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Volgens de verwerende partij volgt daaruit dat agrarische gronden binnen het “zeehavengebied met tijdelijke agrarische bestemming” agrarisch blijven en dat pas “uit latere administratieve beslissingen” zal blijken of dit agrarisch karakter zal moeten worden opgeofferd of niet.

De verwerende partij stelt dat de zonevreemdheid van de woning van de eerste verzoekster ingevolge de bepalingen van de artikelen 145 en 166 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de opdracht van de gemeenten om definitieve oplossingen uit te werken voor de zonevreemdheidsproblematiek, niet rechtstreeks volgt uit de opname van die woning in “zeehavengebied type 3” van het aangevochten plan. De verwerende partij voegt er aan toe dat de decreetgever inmiddels in oplossingen heeft voorzien voor bestaande zonevreemde gebouwen “waardoor het belang reeds kennelijk moet herleid worden tot zijn proporties”. Bovendien moet voor een woning in “zeehavengebied type 3” rekening gehouden worden met artikel 12, tweede lid, van de aanvullende stedenbouwkundige voorschriften, dat renovatiewerken en functiewijzigingen in het betrokken gebied toelaat tot op de datum dat de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor de bouw van het tweede getijdendok.

6.2.2. In haar memorie van antwoord werpt de verwerende partij een tweede exceptie op, die inhoudt dat de verzoekende partijen geen actueel belang hebben bij het middel en bijgevolg bij het beroep.

De verwerende partij stelt vooreerst dat er geen discussie meer over kan bestaan dat de Europese richtlijnen met betrekking tot de speciale beschermingzones inmiddels zijn geïmplementeerd. De verwerende partij wijst op het besluit van 24 mei 2002 van de Vlaamse regering tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie zijn voorgesteld als speciale beschermingszones en op het decreet van 19 juli 2002 houdende wijziging van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, van het bosdecreet van 13 juni 1990, van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van wet zoals aangevuld door de wet van 11 augustus 1978 houdende bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse

Gewest, van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 16 maart 1968.

In haar memorie van antwoord werpt de verwerende partij ook op dat de verzoekende partijen hun actueel belang hebben verloren door het decreet van 14 december 2001 voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden (hierna: het nooddecreet), en het decreet van 29 maart 2002 houdende bekrachtiging van de stedenbouwkundige vergunningen verleend door de Vlaamse regering op 18 maart 2002 in toepassing van het decreet van 14 december 2001 voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden (hierna: het bekrachtigingsdecreet).

Volgens de verwerende partij volgt uit de voornoemde decreten dat de bestreden beslissing “in feite (...) gevalideerd (is) zodat ze kracht van wet heeft gekregen”. Door deze decreten wordt volgens de verwerende partij toegelaten uitzondering te maken op de vastgelegde bestemmingen om aldus werken te kunnen realiseren waartegen de verzoekende partijen zich in feite beogen te verzetten.

6.2.3. Over de grond van de zaak benadrukt de verwerende partij dat zij zich heeft gedragen overeenkomstig de bepalingen van artikel 6, lid 4 van de habitatrichtlijn. De alternatieven zijn onderzocht omdat bij de beoordeling van de gevolgen voor het gebied negatieve conclusies bleken. Om de dwingende redenen van groot openbaar belang, die middels talrijke studies worden gestaafd, werden de nodige compenserende maatregelen getroffen.

6.3.1. In haar memorie tot tussenkomst vat de tussenkomende partij het in randnummer 6.1 bedoelde middelonderdeel als volgt samen:

“(de aangevoerde bepalingen van de vogel- en habitatrichtlijnen), aan dewelke volgens verzoekende partijen rechtstreekse werking zou moeten worden toegekend, zouden zijn geschonden op grond dat (...) geen passende beoordeling van de gevolgen van het bestreden besluit voor de avifauna zou zijn doorgevoerd (schending van artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn);

Het MER opgesteld in 1996-1997 zou geen passende beoordeling inhouden (...)

6.3.2. Ten aanzien van het zevende middel in zijn geheel beschouwd voert de tussenkommende partij een “exceptio libelli obscuri” aan. In het middel, dat neerkomt op de schending van de meest diverse bepalingen, worden de aangevoerde schendingen niet op afdoende wijze toegelicht ten aanzien van de bepalingen van het bestreden besluit.

6.3.3. In haar memorie tot tussenkomst stelt de tussenkommende partij dat zij tevens de in randnummer 6.2.1 weergegeven exceptie van de verwerende partij bijtreedt.

6.3.4. Ten gronde rijst volgens de tussenkommende partij de vraag of aan artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn directe werking kan worden toegekend. Er is haar geen rechtspraak van het Hof van Justitie bekend waarin die vraag beantwoord werd. Desgevallend komt het aan de Raad van State toe ter zake een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie te stellen.

6.3.5. In haar verzoekschrift tot tussenkomst verklaart de tussenkommende partij voorts niet langer te insisteren op de excepties van onwettigheid die zij in de schorsingsprocedure had geformuleerd ten aanzien van het besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 (randnr. 4.2).

De tussenkommende partij argumenteert wel waarom de aanwijzigingsplicht in de zin van artikel 4, lid 1 van de Vogelrichtlijn niet verder reikt dan de formele aanwijzing bij besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988. Zij formuleert dienaangaande een aantal aan het Hof van Justitie voor te leggen prejudiciële vragen.

6.3.6. De tussenkommende partij stelt ten slotte dat het inzake het punt “geen passende beoordeling” volstaat te verwijzen naar het verweer van het Vlaamse Gewest.

6.4. In hun memorie van wederantwoord benadrukken de verzoekende partijen dat er weliswaar een MER werd opgesteld voor het Deurganckdok-project maar dat er geen passende beoordeling is gemaakt voor het bestreden plan. Dat er geen passende beoordeling is geweest wordt niet betwist door de verwerende partij.

6.5.1. In haar laatste memorie stelt de verwerende partij dat de verzoekende partijen geen actueel belang meer hebben, gelet op, enerzijds, het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 94/2003 van 2 juli 2003 waarin de beroepen tot vernietiging van het nooddecreet werden verworpen en, anderzijds, het tussenkomen van het RUP Waaslandhaven, waartegen inmiddels het beroep tot nietigverklaring werd afgewezen.

6.5.2. Ten gronde wijst de verwerende partij in haar laatste memorie nog op het arrest nr. 191.265 van 11 maart 2009 van de Raad van State (randnr. 4.2). Daarin is erop gewezen dat in het document “Beheer van ‘Natura 2000’-gebieden - De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG)” in april 2000 uitgegeven door het Directoraat-generaal Milieu van de Europese Commissie gesteld wordt dat, wanneer de beoordeling de vorm aanneemt van een beoordeling zoals voorgeschreven door Richtlijn 85/337/EEG, d.w.z. de vorm van een MER, dit alleszins in formeel opzicht een passende beoordeling is en dat in inhoudelijk opzicht een “passende beoordeling” minder vereist dan een MER omdat het uitsluitend de gevolgen van het project voor de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied betreft.

Voor de verwerende partij staat het dan ook vast dat de voorziene “passende beoordeling” door de opmaak van het MER Containerdok West richtlijnconform werd uitgevoerd.

6.6. In haar laatste memorie werpt de tussenkomende partij op dat “voor zover kritiek wordt geleverd op de compenserende maatregelen”, het belang van de verzoekende partijen niet meer actueel is.

B. Beoordeling

Beoordeling van de excepties

7.1. In zoverre de verwerende en de tussenkomenende partij belangexcepties bij het beroep herhalen die reeds beoordeeld werden in het arrest nr. 166.652 van 12 januari 2007, wordt verwezen naar die beoordeling in dat arrest. Voor zoveel als nodig dient er te worden aan herinnerd dat de verzoekende partijen eigenaars zijn van percelen waarop het bestreden gewestplan betrekking heeft en dat zij die percelen tevens bewonen of exploiteren. In de voornoemde hoedanigheid doen de verzoekende partijen in beginsel blijken van het rechtens vereiste belang bij de gevraagde vernietiging. Het belang van de verzoekende partijen is niet, zoals de verwerende partij “principiële” voorhoudt, beperkt tot “de ruimte waarover zij privaat beschikken”, maar het bestaat erin om door de vernietiging van het bestreden gewestplan de havenontwikkeling in hun omgeving tegen te houden. Het feit dat de verzoekende partijen trachten om een inmenging in het woonklimaat, het leefmilieu, de gezondheid en de veiligheid van hun omgeving te voorkomen, impliceert niet dat het onderhavige beroep als een “actio popularis” aanzien zou moeten worden. Anders dan de verwerende partij dit blijkbaar ziet, verhindert het gegeven dat er in het bestreden plan in een overgangperiode wordt voorzien waarbinnen de percelen van de verzoekende partijen verder voor de bestaande bestemming kunnen worden gebruikt, niet dat de rechtstoestand van deze percelen door het plan in ongunstige zin wordt gewijzigd. Het komt niet aan de verwerende partij toe om in de plaats van de verzoekende partijen te oordelen of de door het bestreden plan vastgelegde bestemmingen voor hen al dan niet nadelig zijn. De conclusie is dat geen enkel van de door de verwerende partij aangebrachte elementen, ook niet het gegeven dat er in milderende maatregelen werd voorzien en dat het dorp Doel leefbaar zou blijven, de verzoekende partijen berooft van het rechtens vereiste belang.

7.2. Er valt niet in te zien hoe de omstandigheid dat het Vlaamse Gewest na het vaststellen van het bestreden besluit is overgegaan tot de implementatie van de Europese richtlijnen met betrekking tot de speciale

beschermingzones, mee zou brengen dat het belang van de verzoekende partijen niet meer actueel is. Het specifiek opzet van het beroep van de verzoekende partijen is immers om door de vernietiging van het bestreden gewestplan de havenontwikkeling in hun omgeving tegen te houden en niet dat de verwerende partij de tekortkomingen in de wetgeving zou wegwerken die bestonden op het ogenblik van het vaststellen van dat gewestplan.

Zoals blijkt uit artikel 2 van het nooddecreet en artikel 2 van het bekrachtigingsdecreet hebben deze decreten betrekking op werken, handelingen en inrichtingen nodig om het Deurganckdok aan te leggen en operationeel te maken. Er moet worden vastgesteld dat deze decreten de voornoemde werken, handelingen en inrichtingen volledig situeren in het beheersingsgebied van het RUP Waaslandhaven. Aangezien de voornoemde decreten geen betrekking hebben op het gebied waarvoor de verzoekende partijen nog belang hebben, kan de verwerende partij noch uit deze decreten, noch uit het arrest van het Grondwettelijk Hof over het nooddecreet een argument putten om dit belang te weerleggen.

7.3. Aangezien het onderhavige arrest zich niet uitspreekt over de kritiek van de verzoekende partijen op de compenserende maatregelen, heeft de in randnummer 6.6 aangehaalde exceptie geen voorwerp en wordt ze verworpen.

7.4. De in randnummer 6.3.2 bedoelde “exceptio libelli obscuri” wordt eveneens verworpen nu blijkt dat de verwerende partij en de tussenkommende partij er in geslaagd zijn het middelonderdeel omstandig te weerleggen en de in de memorie tot tussenkomst gedane samenvatting (randnr. 6.3.1) getuigt van het inzicht van de tussenkommende partij in het middelonderdeel.

Beoordeling van de gegrondheid

8.1. Artikel 4 van de vogelrichtlijn luidt als volgt:

“Artikel 4

1 . Voor de leefgebieden van de in bijlage I vermelde soorten worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen , kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten .

(...)

De Lid-Staten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte gebieden als speciale beschermingszones aan, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten in de geografische zee - en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, behoeven.

2. De Lid-Staten nemen soortgelijke maatregelen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van het gebied van bescherming in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Met het oog hierop besteden de Lid-Staten zelf bijzondere aandacht aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis.

3. (...)

4. De Lid-Staten nemen passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en storing, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn. Ook buiten deze beschermingszones zetten de Lid-Staten zich in om vervuiling en verslechtering van de woongebieden te voorkomen”.

De artikelen 6, leden 1 tot 3 en 7 van de habitatrichtlijn luiden als volgt:

“Artikel 6

1. De Lid-Staten treffen voor de speciale beschermingszones de nodige instandhoudingsmaatregelen; deze behelzen zo nodig passende specifieke of van ruimtelijke-ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen, die beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats van bijlage I en de soorten van bijlage II die in die gebieden voorkomen.

2. De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.

3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo’n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het

gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

(...)

Artikel 7

De uit artikel 6, leden 2, 3 en 4, voortvloeiende verplichtingen komen in de plaats van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, eerste zin, van Richtlijn 79/409/EEG, voor wat betreft de speciale beschermingszones die overeenkomstig artikel 4, lid 1, van die richtlijn zijn aangewezen of bij analogie overeenkomstig artikel 4, lid 2, van die richtlijn zijn erkend, zulks vanaf de datum van toepassing van de onderhavige richtlijn, dan wel vanaf de datum van de aanwijzing of erkenning door een Lid-Staat overeenkomstig Richtlijn 79/409/EEG, indien deze datum later valt”.

Krachtens het geciteerde artikel 7 waren voor wat betreft de speciale beschermingszone “Schorren en polders van de Beneden-Schelde” (randnr. 4.2), op het ogenblik dat het bestreden gewestplan werd vastgesteld, de uit artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn voortvloeiende verplichtingen in de plaats gekomen van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, eerste zin van de vogelrichtlijn.

8.2. De kwestie of uit artikel 4, lid 1 van de vogelrichtlijn een aanwijzingsplicht volgt die verder reikt dan de formele aanwijzing bij besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 komt niet aan de orde bij de beoordeling van het in randnummer 6.1 bedoelde middelonderdeel. Aangezien de door de tussenkommende partij met betrekking tot die kwestie geformuleerde prejudiciële vragen (randnr. 6.3.5.) niet relevant zijn voor de oplossing van het geschil, worden zij niet aan het Hof van Justitie gesteld.

8.3. Er dient vooreerst nagegaan te worden of de verzoekende partijen met betrekking tot een speciale beschermingszone in de zin van artikel 4 van de vogelrichtlijn de schending van artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn voor de Raad van State kunnen inroepen. Bijgevolg dient te worden onderzocht of de voornoemde bepaling al dan niet directe werking heeft in de Belgische interne rechtsorde.

In beginsel hebben richtlijnen geen directe werking. Een richtlijn heeft wel directe werking in de Belgische rechtsorde wanneer de omzettingstermijn voor de betrokken richtlijn is verstreken en indien de richtlijn duidelijke en onvoorwaardelijke bepalingen bevat die geen verdere substantiële interne uitvoeringsmaatregel door communautaire of nationale overheden behoeven om het gewilde effect op nuttige wijze te bereiken.

Artikel 23 van de habitatrichtlijn voorziet in een omzettingstermijn van twee jaar na kennisgeving van deze richtlijn, zijnde 22 juli 1992. Er bestaat geen betwisting over dat de betrokken richtlijn niet binnen de in artikel 23 bepaalde termijn in de interne rechtsorde was omgezet, en dat dit nog steeds niet het geval was op het ogenblik dat het bestreden gewestplan werd vastgesteld.

Er dient eveneens te worden vastgesteld dat de plicht die artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn met betrekking tot een speciale beschermingszone in de zin van artikel 4 van de vogelrichtlijn oplegt om een plan, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, te onderwerpen aan een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied, aan de lidstaten een voldoende nauwkeurige en onvoorwaardelijke verplichting oplegt die niet afhankelijk is van een discretionaire uitvoeringsmaatregel, zodat deze bepaling directe werking heeft in de Belgische interne rechtsorde.

8.4. In een arrest van 7 september 2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat wanneer een nationale rechter moet nagaan of de toestemming voor een plan of project in de zin van artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn rechtmatig is verleend, hij kan toetsen of de door deze bepaling aan de beoordelingsmarge van de bevoegde nationale autoriteiten gestelde grenzen in acht zijn genomen, ook als de bepaling niet in de rechtsorde van de betrokken lidstaat is omgezet ofschoon de daartoe gestelde termijn is verstreken (HvJ 7 september 2004, C-127/02, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee en Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels v.

Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij). Aangezien de betrokken bepaling aldus reeds door het Hof van Justitie is uitgelegd dient niet te worden ingegaan op de suggestie van de tussenkomen partij (randnr. 6.3.4) om een prejudiciële vraag te stellen.

8.5. In het licht van het feit dat het bestreden gewestplan de uitbreiding van de haven beoogt en van de aanwezigheid van een speciale beschermingszone (randnr. 4.2) moet worden vastgesteld dat, hetgeen geen der partijen betwist, het bestreden gewestplan te beschouwen is als een plan “dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied” en dat “afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo’n gebied” in de zin van artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn.

Hieruit volgt dat het aannemen van het bestreden plan moest worden voorafgegaan door een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, hetgeen evenmin door één der partijen wordt betwist.

8.6. Volgens de verwerende en de tussenkomen partij moet het MER Containerdok West worden aangemerkt als de in het vorige randnummer bedoelde passende beoordeling.

8.7. Vooreerst moet worden vastgesteld dat het MER Containerdok West betrekking heeft op een project en niet op een (gewest)plan. Er bestaat nochtans een essentieel verschil tussen, enerzijds, een project dat het uitvoeren van concrete werken en handelingen vereist en, anderzijds, een gewestplan dat reglementair van aard is.

Uit de gegevens van de zaak blijkt voorts dat het MER Containerdok West enkel betrekking heeft op het gebied ten zuiden van de “lijn De Bondt”.

Weliswaar strekt de strook ten noorden van het Doeldok zich over een beperkte afstand ten noorden van de “lijn De Bondt” uit, doch over deze strook wordt in het MER Containerdok West gesteld dat “deze terreinen (...) niet

tot onderhavig rapport (behoren)” en dat ze “in voorkomend geval het voorwerp dienen uit te maken van een afzonderlijk MER” (randnr. 4.3).

Het voornemen om een andere bestemming te geven aan het gebied ten noorden van de “lijn De Bondt” wordt in het MER Containerdok West niet onderzocht. De conclusie is dat er voor de bestemmingsgebieden waarin het bestreden gewestplan voorziet in het gebied waarvoor de verzoekende partijen nog belang hebben, geen passende beoordeling voorligt.

Het door de verwerende partij in haar memorie van antwoord aangebrachte argument dat voor datgene dat aan een passende beoordeling is onderworpen, met naleving van artikel 4, lid 4 van de habitatrichtlijn, voldoende alternatieven werden onderzocht en alle nodige compenserende maatregelen werden genomen (randnr. 6.2.3), maakt de hiervoor vastgestelde tekortkoming niet goed.

Deze tekortkoming wordt evenmin goedge maakt door de door de verwerende partij in haar laatste memorie (randnr. 6.5.2) aangehaalde argumenten dat een passende beoordeling de vorm kan aannemen van een MER en dat in inhoudelijk opzicht een passende beoordeling minder dan een MER vereist. Het ontbreken van elke beoordeling wat betreft een bepaald gebied kan immers bezwaarlijk worden beschouwd als een “passende beoordeling”.

8.8. Het middelonderdeel is gegrond.

VII. Ontvankelijkheid van het beroep sub II

9. Gelet op het gegrond bevinden van het middelonderdeel hiervoor dient het in de zaak sub I bestreden gewestplan gedeeltelijk te worden vernietigd. De genoegdoening die de voornoemde vernietiging aan de verzoekende partijen verschaft, brengt mee dat zij hun belang bij het beroep sub II verliezen.

VIII. Kosten

10. Gelet op de omstandigheden is er reden de kosten van beide zaken ten laste van de verwerende partij te leggen.

BESLISSING

1. De zaken A. 98.746/X-9967 en A. 197.679/X-14.613 worden gevoegd.

2. De Raad van State vernietigt het besluit van de Vlaamse regering van 8 september 2000 houdende definitieve vaststelling van het plan tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene, in zoverre dit het grondgebied van de gemeente Beveren betreft en betrekking heeft op het gebied gelegen buiten het beheersingsgebied van het bij het besluit van de Vlaamse regering van 16 december 2005 vastgestelde RUP Waaslandhaven fase 1 en omgeving.

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige in de zaak A. 98.746/X-9967.

3. De Raad van State verwerpt het beroep in de zaak A. 197.679/X-14.613.

4. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het gedeeltelijk vernietigde besluit.

5. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing in de zaak A. 98.746/X-9967, begroot op 520,59 euro.

De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring in de zaak A. 98.746/X-9967, begroot op 525 euro.

De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot herziening in de zaak A. 197.679/X-14.613, begroot op 525 euro.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst in de vordering tot schorsing in de zaak A. 98.746/X-9967, begroot op 123,95 euro.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst in het beroep tot nietigverklaring in de zaak A. 98.746/X-9967, begroot op 125 euro.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst in het beroep tot herziening in de zaak A. 197.679/X-14.613, begroot op 125 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zevenentwintig juni 2012, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Jan Clement,	wnd. kamervoorzitter,
	staatsraad,
Jeroen Van Nieuwenhove,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Astrid Truyens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Astrid Truyens

Jan Clement